

Ink. d. 20. Junii 1857.

Hörmäktigste, Ålemnädigste Koning!

1857 Juli d. 8^e i und. anm. inför Kongl. Majt.
Stats Rådets.

Se dan, till undersöknis åtlömd af Eders
Kongl. Majt. Kunnigt af den 4 siff. lidne Mars,
konsistorium ifrån Ponten och Kyrkostaden i Pajala.

Wernigands Konsistorium,
ang. Kapt. L. L. Lestadis embets-
verksamhet i afseende å de religiösa
nordiska i nordligaste delarne af Swe-
rige och Norge.

L. L. Lestadius inforerat härhos bifogade under-
däniga förklaring öfver de yttalanden, som om honom
och hans embetsverksamhet samt förhållanden till de
nu präjände religiösa rörelserna i nordligaste delar af
Sverige och Norge förkomma uti dels Biskopens
i Tromsø skrifvelse till Kongl Norske Kirke-Depar-
tementet af den 7de Januari detta år, dels och Kongl
Norske Regeringens framställning i samma ämne af
den 4de Februari; så går Konsistoriumet nu att, enligt
Eders Kongl Majts i förstellet öfver biskops meddelade
nådiga befäening, öfver nämnde ämne afgifva ett
underdänigt uttalande.

Enligt Konsistorii uttalandning af förvarande
fråga skulle förnämlet för detta underdäniga yttrande
väl böra närmast blifva att utreda, huruvida
Poorten Lestadius, såsom erkänd kyrkoherde
och, enligt fleres åsigt, äfven ledare af den se-
dan en tid viftande religiösa rörelsen inom
dette Stifts nordligaste församlingar, genom sitt
sätt att behandla densamma medelbart eller
omedelbart kan anses hafva förantlet de förg-
liga uttalandena i Hæstøkkeins, och således för
desse, och i öfrigt för de förhållanden som
inom Konungariket Norge väckt Embetsmyn-
digheternas och enskildas bekymmer, anses vara,
som icke juridiskt, åtminstone moraliskt ansva-
rig. Konsistoriumet kan dock dermed icke för-

doja sin fruktan, att en sådan utred-
ning enligt sin grund af nu förvarande
akter måtte i afseende på tillförlitlighet
och fullständighet komma att äfven lida mot-
svara Hans Kongl. Majts billiga förord. och
senatorn egen önskan, emellan å ena sidan flä-
de Norske Embetsmyndigheternas bekymlingar
mot Hestadiens, alla visserligen af tillräckligt
fjär matar att väcka synnerlig uppmärksam-
het, men i de flesta och viktigaste fall grun-
dade på berättelser från mer eller mindre af-
lägsna häse utan att någon egentlig under-
sökning gifvit fullt stöd åt berättelserna, och
å andra sidan Hestadi blott förskande utaf
hvar honom berättas, utan att han därför der
för sig fått att förklara de anmärkta orsaker
företeelserna försökt eller måttat åstadkom-
ma någon faktisk bevisning. Då senatori-
um departem. erinrar sig att af de åtföljande
klagomål som mot Hestadiens inför senato-
rium förkommit, intet enda beviset honom
för falska, mot kristendom, samhälle eller sedlighet
riktade läror eller överdigt uppförande såsom
prestman, utan alla haft till förmål Hans
fått att beskriva sina omvändelser och räk-
terhetsreform, så störde, med de medel som legga

inom området för Konsistorii besökshet, en nøy-
aktig utredning af nu förvarande frågor blif-
va för Konsistorium för mycket förare som de Nor-
ska Auktionsbeternas utgjord ärfsamhet synes följa
mindre vid Rastadei presterliga värfsamhet, i och
för sig själv betrakta, än den sammans inflytande
på samhällets lugn och individens personliga
säkerhet, tyvärr, att då Rastadeis karaktär
omheligen synes åtnöjdhets häfva säkerhet emot
sig, Konsistorium i underordningt anse att full säker-
het i förnämnde äffende torde kunna vinnas en-
dast genom laga undersökning af domarerna, af-
te hvarken mätet, från denna synpunkt. Sed,
närmast lyckas hvar, att hvarken depuaten genom
de medel den har i sin makt vil kunna äftad-
komma all för ett såkert omdöme nödvändig beris-
ning. I det hufvudsakliga måttet följandes
Konsistorium för det nämnda inflytandet sig
till att till Eders Kongl. Majt. egen omedelbara
näriga försörjning öfverlämna Rastadei förklaring
sådan den befinnes, och derynne för egen del be-
foga endast några spärre betraktelser, möjlighets
tydande till att i en eller annan punkt när-
mare beläsa ämnet.

Enligt hvad Konsistorium redan i sin underdi-
niga berättelse om Hagymarkes Eklelesiastikverkets
tillstånd af den 29 December 1852, med anledning
af samma ämne haft närmare antyda, visar sig
den af Rastadeis väckta religiösa rörelsen i

^{del}
våfendeligaft likartad med de oräkbara fruktbarheterna,
som inom olika trakter af detta Stift hist och ofta
förkomma, i det de framträda den förunderliga
blandning af verkligt godt med stora förmågor i
begrepp, och mera sällan förädlade till exceller
i handling. Sedan en dylik rörelse, mer eller
mindre utbredd, i likhet med en vanligt epidemisk
kulminerat och börjat aftaga, visa sig vanligtvis
verksamheterna vara: Lika en del af de i rörelsen
deltagande, personer, som antingen af nyfikenhet
eller sinnets lättvårdighet blifvit deruti indragna,
äro: de som följa som i det närmaste omedelbart
afvändade; en annan del - flernum flertalet, fram
dem ett ringare antal - sköda af rörelsen de
verkligt goda frukterna af ett verkligt trostillsam
i det yttre alltid så förknäkt med undergifvenhet
under den menliga ordningen; men hos en del åter
tyckes det kristliga lifvets utveckling stanna på
håll och vägen, i det i stället för bättringens fruk
ter insinna sig egenrättfärdighet och andligt hög
mod, hvilka alltså fanatiska den deraf intagne och
kunna förädlade till ganska betänkliga både inre
och yttre följder. I de tre sistnämnda fallen tror
sig Konsistorium i konfirmerings motvarigheter mot hvar
Lästadius ha varit i sin förklaring ha varit "sinnade
läsare" och "villvänder", och anser till följande deraf,
att han icke utan skäl lägger synnerlig vikt
på definitionen den omman till förklaring af

sin ofkud i affende på nissandernes excesser.

Då. nu erfarenheten derjemte ådaglagt, att den mer
eller mindre goda utgången af dylika religiösa rö-
relser beror, om icke ensamt, åtomästane äro bety-
delig del af själasörjarens eget själsteckens och
hans deraf härflästande flör en mindre oiet
och förmåga att leda dem i kristendomens län,
så, att i händelse för samt för antagas hvar
Lästadius uppgifvit dels om den i Kautskens
vid rörelsens början stationerade prestens be-
skaffenhet, dels och om tiudragelserna vid Pastor
Storckfleths ankomst dit m. m. - hvilka uppgifter
gänning en grundlöshet ingen bättre än Embets-
myndigheterna i Norrige ad i tillfälle att kontrol-
lera - finner försistörum antydningarna äro de förg-
liga tiudragelserna icke kunna rättvisligen be-
skrifvas Lästadius. Deputaten måste det alltid
förefalla besynnerligt att, om de förmåga föra-
vackande förmåelserna och uppträderna i Kautskens
skola anses såsom verkningar af Lästadius agi-
tation, dylika uppträderna icke längre sedan
förförts på Svenska sidan t. ex. inom Pajala,
Jukkasjärvi och Karesuando församlingar, med
hvilka innerännare Lästadius, dels såsom om-
delbar själasörjare, dels i egenskap af Visitation
och föreläsare för de Missionsskolor, vid hvilka
många af församlingarnas både äldre och yngre
medlemmar undervisats, nu i 6 är flät i mer eller

mindre nära beröring af kunnat obetänksamt
utöfva en inflytelse, hwars verkningar, om jä-
dant legat i dess natur, sedan bär sig
i uppträdan, likertade med dem i Norge. De
emderles jädant icke inträffat, måste Consi-
stencien deraf flerta allt, iblandastadens
ad uppröfsman till den religiösa rörelsen jä-
val i Hattelkäns församling i Venstra församling, den
samma riktning rörelsen a först nämnda flä-
tagit måste tillskrivas orsaker, hvilka från
honom icke kunna härledas, och för hvilka han
hvarken juridiskt eller moraliskt kan anses ansvarig.

Hvad Lästads i sitt församlingssamfund
af Biskop Juells Memorial anför i afseende
på anmärkningarna om det i hans predikningar för-
rekommande "herrorättstika förhållanden af lagen
i församling med oförmågan att bilda", torde
icke kunna gifva anledning till någon anmärk-
ning, såvida hans uppgift, att han i detta
afseende endast begagnat de i den bibl. Skrift för-
kommande talen om bilder, kunde anses
med samma förhållanden fullt öfverensstämman-
de. Men Consistencien har dock, val icke ge-
nom officiella akt, men till följd af för-
värdiga personers berättelser afgifna intyg,
genom gillit anledning att antaga, det Lästads
berättelsen ingalunda hållit sig inom

den gräns, som den bel. Skrift utstakar, utan betydligt öfverfärdit samman och i synnerhet i bruket af bilder och liknelse. Sänkt sig till ett område vida under hvad ibland höfdest folk, vare sig i tal eller skrift, ansetts tillräckligt. Då konsistorium i detta afseende följdes anför det mot Prestadius uttalade kländer och påståenden, borde konsistorium tillika upplysningsvis för nämna, att Prestadius, hvilken besitter tillräcklig bildning för att upfattna hvad som i ett offentligt församling må vara tillräckligt eller ej, har till erfarenhet för sig predikant anför nödvändigheter att, för att förfläsa, lämpa sig efter sina åhörare förord. flämningsfakt och bildningsgrad, emedan han utan en sådan accommodation icke skulle kunna inverka på deras sinne till omvändelse och bättring.

Öfver konsistorium anför Prestadii reflektioner till försett på 9de mom. af Biskops Juells Memorial samma och nöjdhets, näst dock mot Prestadius dervid anmärkas, att han audeles med tydnad förbigått den del af Biskops Juells i samma moment uttalade kländer, som enligt konsistorium enligt utgör det riktigt af anmärkning och i synnerhet så af naturen att tillförläpning.

Biskops Juell, som i 8de nov. förmåder sig
hafva uti skrifvelse uppmannat Lastadius
att genom en öfren förklaring betaga Firman-
na all anledning att tro sig berättigade till
hans medhåll i deras skriftliga mening, an-
märker i 9de nov. att Lastadius uti sitt svar
till Biskopen ansees förbigått denna uppmaning,
och denna anmärkning har nu Lastadius i sin
underdåniga förklaring g. blott bennat ovidrig,
utan afven uraktlätet att upplysa, hvarvid
han flädet sig Biskops Juells uppmaning
till efteråtelse eller g. hvilket förnare acti-
mål antagas. Om Lastadius, hvad han
i sin förklaring flersådes antyder,
verkligen öfver villandarnas i Kautskins
läror, så hade en sådan öfren förklaring
börst ligga honom ^{så} mycket mer om hjertat
och tillfallet dertill g. lernas obegagnadt.
Bestrides kan således icke, att han genom
denna uraktlätet till utseendet at-
minstone försvärat sin sak.

Hvad Lastadius uppgifvit rörande
användningen af de genom frivilliga
bidrag insamlade medel, som enligt Föges
Hediges och Byfoged Pålunds uppgifvit

Skola användts till Kyrkostyrelsens predikanters
afstämning, ägar, enligt hvad Konsistorium är
i tillfälle att utse, ätningarna till en del
sin riktighet. Ut. om hit inkommande ärliga
redovisningar för de 360 Rdr 18de, hvilka till
Vistators disposition är i Lappmarks Rikshö-
fästlikhet utgjord till inackordering af 18
lappiska barn från Herreds- och församlingar
uti Missionskolan inom Tornes Lappmark,
har nemligen Prestadus flere gånger, utom
sammanlagt 360 Rdr, uti Kyrkostyrelsens beaktande
dels flör, dels mindre summor, utgörande
enligt hans utgjord församlingarnas för-
visiga insamlingar för Missionskolan, och
enligt hvad af redovisningen synes, användt
till underhåll af ett flör antal barn i
Samma Skola.

Detta är hvad Konsistorium öfver ifråga-
varande ämne nu har att i underordning
andra. Då emellertid ätskellige delar af frå-
gan utan tvifvel fordrar närmare utredning,
och då dess Kon. Majt uti den närliggande
Kommisjonen vinnat Konsistorium om midtagande
af de åtgärder som af omständigheterna
kunna påkrävas, har undertecknad Biskop,
dettill öfver förordade af en från ätskellige

Pajalaboen nyligen ingifven skrift i ämnet,
 beflutet att, om Gud förlåner lif och helso,
 vinder denna sommar, i sammanhang med
 en visitationsresa till Vesterbotten och Norr-
 botten, afven besökt Pajala, för att på stäl-
 let hära undersökning i anledning af
 åtskilliga anmärkningar, som, ehuru icke af
 den fräna beskaffenhet som de Norrka Em-
 betsmyndigheternas, blifvit gjorda mot de
 stadii för att utforma för omändelseverk
 och mot lärorets yttringar Järdels i sin
 Guds tjänsten; de afven en och annan om-
 gländighet af nu förhafda ärenden möjligen
 kan blifva närmare utredd. Med dyggnat
 vördnad, trohet och nit framhålls

Stormägligste, Allernädigste Konung
 Idens Kong Majts

Herrn von Dönhofen.
 den 8 Juii 1853.

underdänigste och trofastigste
 tjänare och underåre

Fr. Bergman.

W. W. W.

W. W. W.

And. Lidner

P. Engman.

Av
 J. J. J.
 J. J. J.